

Številna vana štetila
in večja s politične
svobode in v Mariboru
s podiljanjem na dom
in naše leto K 4.—
in prvi leta „ 2.—
in tretje leta „ 1.—

Številna se pošilja
opremljena v tiskarni
in. Cirila, koroške
slike listov. K. List se
pošilja do odpreči

Številni katal. in
števila društva do-
ljuje list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Presejalci listi šole
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Številni se ne vro-
žajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za označila se plačuje
od navadne vrstice,
če se ustane enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do ure polnočne.

Štev. 27.

V Mariboru, dne 7. julija 1904.

Tečaj XXXVIII.

Vseslovenski mladeniški shod.

Bil je to dan, kakoršnega še ni videla Slovenija. Komaj je dve leti od tega, kar se je začelo mladeniško gibanje in kako velikanske uspehe je doseglo. Krona vseh teh uspehov pa je bil ta vseslovenski shod, ki se je vršil dne 4. t. m. na Brezjah pod okriljem Matere Božje na Brezjah. Blizu 10 000 mož in mladeničev je privrelo na poziv svojih voditeljev, da na ta način javno pokažejo, kako dobro da so organizirani, kako da z veseljem sledijo klicu, da pokažejo odkrito svoje katoliško-narodno prepričanje. Častno mesto med obiskovalci shoda smo imeli mi Štajerci, ki, čeravno daleč oddaljeni, smo se udeležili shoda v ogromnem številu 2000.

Nas Štajerce je že na kolodvoru pozdravila zastava »Zveze« in Kranjska godba, ki sta karakali potem na čelu procesije proti Brezjam. Na Brezjah so nas čakali župani okraja, pozdravil nas je pa gorenjski poslanec g. Demšar. Pozdravil je v kratkih pa jedrnatih besedah svoje štajerske brate posebno slov. mladeniča, ki so se prišli pripravljati in navduševati za narodno in versko delo. Zbrali smo se pod slovenskim velikanom Triglavom in v okrilju Matere Božje, kamor si ne upajo naši sovragi. Zaklical je došlim »Slava!«, kateri klic je našel navdušeni odmev. Štajerske mladeniče je pozdravil kranjski mladenič Arh. V imenu Štajercev sta govorila mladeniča Žebot in Sekol. Nato smo korakali skupno proti cerkvi. V procesiji smo našli 45 zastav. Nato je bil cerkveni govor,

katerega je imel č. g. župnik Kalan, v katerem je v krasnih, do srca segajočih besedah pridigal o Materi Božji.

Popoldne ob 2. uri se je začel vseslovenski mladeniški shod, ki se je vršil pod milim nebom. Istega je otvoril kranjski deželni poslanec g. dr. Krek.

Burno pozdravljen je nastopil vodja kranjske kat.-narod. stranke, dr. Šusteršič, ki je v imenu iste pozdravil dole ter sklenil svoj izborni govor z besedami: »Naprej za blagor našega naroda!«

Predlog gosp. župnika Kalana, naj shod brzojavno pozdravi sv. Očeta, cesarja in vse slovenske skofe, se je z navdušenjem sprejel. Izrazil je tudi željo, da bi se ti shodi prirejali po vseh slovenskih krajih; da morajo Kranjci vrniti shod Štajercem in Korošcem.

Nato se je pričel pravi mladeniški shod pod predsedstvom č. gosp. Luko Smolnikarja. Za podpredsednika je bil izvoljen čast. g. Franc Gomilšek, za tajnika g. Štefa. Prolog, katerega objavimo v prihodnjem »Našem Domu«, je prednašal mladenič Kompare iz Mengša. Slavnostni govornik čast. g. Gomilšek, ki je nato nastopil, je govoril krasno, prepričevalno in navdušeno o mladeniški organizaciji, kako je ista nastala, kedar se je začela ter iste smoter in pomen. Čeravno je bil govor zelo dolg, vendar je znal govornik z njemu lažno navdušenostjo zanimati in navduševati od stavka do stavka, da je slednjič na koncu govora navdušena množica zaorila urnebesni »živijo!«

V imenu katol. akadem. društva »Zarja« je pozdravil g. Val. Rožič. Posebno je po-

zdravil g. Gomilška, kateremu je pripel v znak zaslug, katere si je pridobil kot prvobornik za mladeniške zveze, med navdušenimi »živijo«-klici mladeničev, časten trak društva. Taisto je govoril v pozdrav v imenu akadem. društva »Danica« g. Grafenauer.

Zdaj so nastopali govorniki. Mladenič Roskar od Sv. Benedikta je govoril lepo o mladeniških zvezah; kako se iste ustanovljajo in vodijo. Č. g. Poljanec iz Koroške nam je naslikal žalostno stanje Korošca, katero so povzročile neznozne razmere v šolah. Mladenič Sekol iz Jarenine se je izkazal izvrstnega govornika. Pozdravil je navzoče kot predsednik prve mladeniške zveze na Štajerskem, kar so navzoči pozdravili z zahvalnimi »živijo«-klici. V imenu kranjskih mladeničev so govorili mladeniči Černe, Bric in Ile ter v imenu goriških mladenič Vuk. Govore je zaključil g. poslanec Pogačnik, ki zastopa Gorenjsko v državnem in deželnem zboru. Po shodu so mladeniči zapeli »Mladeniško budnico«.

Letno zborovanje »Slov. kršč.-socijalne zveze« je bilo jako kratko. O uspešnem zvezinem delovanju, ki steje sedaj že 80 društev je poročal g. Smolnikar. Pozival je zborovalce k organizaciji, katere uspehe smo danes videli. G. dr. E. Lampe je govoril o ljudski izbrazbi ter predlagal ustanovitev osrednjih socijalnih kurzov. Pri volitvi odbora je bil izvoljen jednoglasno stari odbor.

Pozdrave so poslali: mil. knezoškof ljubljanski, č. g. Korošec, celjska duhovščina, katol. akad. društvo »Danica«, mladeniči iz Cmureka, Marijina družba mladeničev iz

Listek.

Ob grajščinski tlaki.

(Slika iz starih časov. — Češki spisal Bohumil Bouška; prevel L. Vrhovaki.)

(Konec.)

»Jez, da sem pes in da uhajam?«

Havel je pri tej misli čutil, da mu je duh ves zbeگان.

»Pes in ubajšč...«

Pri tej besedi ga udari pisar s palico preko glave. Havel zakriči, ali le za trenotek. Skoči kot ris in zgrabi pisarja za vrat, da mu obraz nagloma očrni, in oči se napno.

»Ali izpustiš?« zakriči zraven stoječi berič in udari Havla s palico po glavi.

Havel izpusti pisarja in pogleda na beriča. Oči njegove kazale so njegovo silno razburjenost.

»Oče, ne ubijaj gospoda!« slisal se je nežen glas poleg njega in njegova hči Katrica prime ga za roko.

Spomin na dete vrnil mu je zopet razum in tako rešil pisarja. Berič je nato spremil drvenega in strahu se tresočega pisarja domu v graščino.

III.

Komaj je izgovoril gospod župnik na

pokopališču »amen«, in komaj so se vsule prve grude na rakev, že se je pokazalo pri vratih pokopališča deset grajskih hlapcev. Havel se še ni dobro zavedel, že so ga imeli med seboj. Katrica se ga je držala za plašč glasno jokaje.

»Kaj mu pa hočete?« vprašal je gospod župnik. Vedel je pač že o vsem, kaj se je prej zgodilo v Havlovi hiši in da je nesrečni mož vzdignil svoje roke na milostljivega gospoda pisarja.

»To je zločinec, kateri je hotel umoriti gospoda pisarja«, odgovoril je berič, kateri je že jutraj bil poleg pisarja in se hvalil, da je le on rešil gospoda iz Havlovih pesti. V resnici pa ga je rešila le Katrica.

Med tem so Havlu že zvezali roke. Nihče navzočih se ni upal potegniti zanj. Edino le župnik se je oglasil in Katrica, katera se je držala očetovih rok, hoteč jih razvezati.

Stari gospod župnik ni mogel v tej reči nič več storiti. Ko so divji beriči dekle po sili pahnil od očeta, prijel jo je gospod za roko, rekoč: »Pojdi, Katrica, z menoj, greva v cerkev molit in prosit Boga, da bi bil oče obvarovan.«

Havel je pogledal župnika s hvaležnim pogledom. Da bi se on ubranil sedaj toliki sili, to je spoznal, da je nemogoče. Za to bi mu sledila gotova smrt. Ubili bi ga kot upor-

nika. Torej se je dal raje odgnati. Šli so po polju, kjer so njegovi sosedi delali tlako. Korobač se je med tem mnogokrat vzdignil in padel na ubogega Havla. To pa še bolj zato, da so to videli njegovi prijatelji.

»Zakaj me biješ, surovež?« kričnil je Havel. »Vsaj vidiš, da itak grem«. Bilo mu je čez vse težko, vse to prenašati.

Namesto jednega udarca vsulo se jih je zdaj še premnogo nanj. On pa je umolknil, stisnil zobe, da bi mu ne usla zopet kakšna beseda. Tlačani so se ogibali v stran, da bi jim ne bilo treba gledati tega prizora. Njihove pesti so še bolj krčevito prijele za orodje, samo pogled na množino beričev jih je še krotil. Komaj da so premagovali svojo razburjenost.

Beriči so dospeli v grajščino in vrgli ubogega jetnika v temno ječo. Roki so mu pustili zvezani, boječ se, če ga oprostite, da bi utegnil v svoji jezi in skrajni sili storiti kaj huđega. K temu bi mu morda še prišli na njegov klic tovariši robotniki na pomoč.

Havel je ležal tu na goli zemlji in pre-mišljal, zakaj mu je ljubi Bog poslal toliko trpljenja. Saj je bil vedno bogaboječ in vedno se je k Njemu zatekal v nadlogah z molitvami in prošnjami. Moliti je začel tudi sada in goreče prosil, naj bi On držal v tej težk

Sevnice, bralno društvo pri Sv. Benediktu v Slov. gorah, izobraž. društvo v Št. Pavlu pri Preboldu, iz Brežic, Št. Ilja, iz Ruš, Sred. Gasteraja (g. župan Kurnik), mladenič Lilek ter mnogo drugih iz Kranjske, Koroške in Primorske.

Drugi dan v torek so korakali vsi Štajerci pevaje slovensko pesem na Bled, poklonit se blejski Materi Božji. Vsled jasnega vremena je bil videti krasno naš Triglav. Na Bledu so se Štajerci čudili, da ima ta biser slovenske zemlje tako nemško lice! Popoldne so se odpeljali Štajerci v središče Slovenije belo Ljubljano, kjer so jih Ljubljančani zelo slovesno sprejeli. V imenu katoliško-narodne stranke pozdravil jih je deželni odbornik g. Povše, ki je v svojem govoru povljal, da narod, ki ima tako slavnega buditelja kakor je rajni škof Slomšek, ne more propasti. Zaklical je došlim gostom: Živeli naši bratje, štajerski Slovenci. V imenu katol. narodnih žen ljubljanskih je pozdravila gospa Medenova. Voditelj mladeniške zveze na Štajerskem č. g. kaplan Gomilšek se je zahvalil za tako krasen sprejem ter zaklical vrlim sprejemvalcem: »Katoliško slovenski bratje, Bog vas živi!»

V nepregledni vrsti so korakali na to gostje Štajerci na čelu z godbo in zastavami v mesto pred mestni dom. Tam je razkazal načelnik požarne brambe g. Striel prijazno celo upravo požarne brambe. S posebno pozornostjo so si možje in mladeniči gasilci ogledovali novo lestvo, ki je čez 30 metrov visoka. Prijazni Ljubljančani so na to razkazovali gostom mesto, med drugim so si ogledali tudi muzej, katerega ogledovanje je deželni odbor prijazno dovolil. Zvečer se je vršil na vrtu Kozlerjeve gostilne velika ljudska veselica na čast štajerskim gostom, katere je pozdravil g. dr. Krek. Predsednik katol. izobraževalnega društva v Studencih pri Mariboru g. Čagran je imel na to sledeči krasen nagovor:

Mili bratje mi Slovenci! Ta sestansk, ki nas je sedaj tukaj združil, je zadnji prizor prekrasnih slavnostij, katerih smo bili priča na lepi kranjski zemlji. Dovolite torej, da v imenu slovenskih Štajercev, kot predsednik izobraž. društva v Studencih pri Mariboru še enkrat pozdravim ljube nam kranjske brate, posebno one, kateri so se nam še le danes v beli Ljubljani pridružili. Hvala vam brate za lepi sprejem danes na kolodvoru, hvala vam za to, da ste nam ljubeznjivo razkazovali mesto, vašo prestolico, hvala vam tudi za to, da nam sedaj delate tukaj vsled svoje prijaznosti še v zadnjem trenutku družino. Mili bratje, v teh dneh se nismo

na Kranjskem naučili samo lepote v naravi, ne samo bratske prijaznosti, ampak kar je največ vredno, naučili smo se tudi krepkega katoliško-narodnega navdušenja. Spoznali zopet smo, da so le možje tega naziranja res naši prijatelji. Liberalna inteligenca se nas sramuje povsodi, noče naše družbe, vi pa nas ljubite in nam hočete pomagati do izobrazbe, ki je podlaga vsake samostojnosti. V zahvalo za to pa obljubljam zvestobo vašim nazorom, vašemu programu, vam pa ljubezen in prijateljstvo. Pod zastavo katoliško-narodno, ki tako zmagovalno vihra po divni kranjski deželi, pod to zastavo hočemo tudi mi slovenski Štajerci korakati. Živeli torej katoliško-narodni somišljeniki, živeli vrli naši bratje!

Č. g. kaplan Vračko je proslavljal krasen in vzvišen pomen tega shoda ter poročal o 70 letnem mladeniču-starčku, ki se ni dal odvrtiti od udeležbe v kljub svoji starosti. V imenu kmetov je govoril naš vrli kmetijski poslanec g. Rožkar, ki je polagal mladeničem na srce, naj bodo vrlji, neustrasni boritelji za vero in narodnost. Bog živi voditelje in nam daj, da bomo izpolnjevali nauke, ki smo jih danes slišali. Mladenič Žebot je govoril v imenu šentiljske zveze ter poročal o hudih bojih, katere bijejo z narodnimi janičarji v slovenskem Port Arturu — Št. Ilju. Poslanec Schweitzer je povdarjal, da smemo te dneve zapisati z zlatimi črkami v slovensko zgodovino, ker smo se zbrali na god slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda v tako veličastnem številu. G. Zamuda z Murskega polja je v svojem izvrstnem govoru primerjal današnji shod z rojenjem čebel. Kakor se iste samo tje vsedejo, kjer je njih matica, tako so se tudi naši mladeniči vzdignili ter prišli k svoji Materi Mariji. Dežel. odbornik g. Povše še enkrat pozivlja na skupno delo s kmečkim ljudstvom, kjer se je še edino ohranila slovenska beseda. Mladenič Fr. Ver se zahvaljuje za krasne dneve, ki jih danes zaključujemo ter pozivlja k delovanju po vzgledih, kateri vlečejo, med tem ko besede samo mičejo. Mladenič Sekol iz Jarenine izraža svoje srčno veselje nad prijaznostjo bratov Kranjcev, ki naj bodo naša zaslomba v boju ob nemško-slovenski meji. Posebno hud je tukaj nemškutar, ki se rojen Slovenec štuli za Nemca, ravno tako kakor če bi hotela krava postati vol.

»Daničar« g. Žnidaršič je poročal, s kakim veseljem da so prihitali akademiki na to slavnost, kjer se zbirajo stebri domovine. G. Rožman razvije program, ki pelje proč od Gradca, pozivlja k trdnemu izpolnjevanju gesla »Svoji k svojim!« ter izroča pozdrave

na štajerske matere, žene in mladenke. Govoril je tudi č. g. Korošec. Č. g. kuralt Abram nam je razkrival svoja čustva pri pogledu na Triglav in Marijino cerkvico. Delavski vodja Gostinčar nam je z njemu prirojeno živahnostjo dokazoval, da leži prihodnost naroda in njega gospodarski obstoj v žuljavih rokah. Priporočal je organizacijo, strokovna društva in združevanje. Kakor je dvanajst ubogih ribičev začelo spreobračati ves svet ter ga učiti, tako mi ne smemo obupati, ampak vztrajno naj dela vsak, pa ne samo za se, ampak vsak naj dela za vse. Z rekom iz sv. pisma: »Ako se boste ljubili med seboj, ste moji otroci«, je zaključil svoj izvrsten govor. Č. g. Gomilšek se je s kratkimi besedami zahvalil Mariji, da se je slavnost tako lepo obnesla. Pozval pa je tudi navzoče, naj zakličejo prireditelju č. g. Luki Smolnikarju trikratni »živijo!« Mladenič Kovar iz Št. Petra pri Radgoni je izročil pozdrave šentpeterske zveze ter navduševal svoje tovariše na boj zoper laž in nemčurstvo. Mladenič Novak od Sv. Urbana pri Ptuj nam je povedal vzroke, ki so nas privedli sem. Ljubezen do Marije in domovine. Pozival je mladeniče, naj razširjajo dobro časopisje. H koncu je vskliknil: »Naprej mladeniči z Bogom in Marijo za našo krasno slovensko domovino!« Posestnik Vošnjak iz Braslovč dobi h koncu besedo ter nam priporoča v svojem vrlim govoru stanovitnost v verskem in narodnem oziru. Ker je bil s tem vzpored oglašenih govornikov končan, se zahvali predsednik dr. Krek vsem došlim, prosi, naj si ohranijo v srečo, kar so lepega danes tukaj slišali ter zaključijo zborovanje. Pri tem mu prirede mladeniči burne ovacije ter mu zakličejo trikratni »živijo!«

Kmalu na to so odkorakali Štajerci na vlak, da se popeljejo na Štajersko nazaj.

Bog daj, da bi ta shod obrodil veliko sadu ter da bi se izpolnilo geslo nekega govornika: »Mi gremo naprej, mi mladi!«

Rusko-japonska vojna.

Gibanje čet in dogodki na suhem.

Japonci hite, da bi čim preje prišlo do kake večje bitke, ker deževna doba v Mandžuriji se je že pričela. Vse okoli Niučvana je baje pod vodo, ceste so spremenjene v močvirje, tako da je skoro nemogoče, prevzati topove. To bo Japonce znatno oviralo, Rusom pa koristilo. Morda se bodo Rusi umikali; Japoncem bo radi deževne dobe

poizkušnji nad njim svojo mogočno roko in ne dopustil, da bi mu sovražnik vzel življenje.

Čutil je, da je njegov položaj sedaj zelo nevar. Vzdignil je roko na vsemogočnega graščinskega uradnika. Ne bo se sodilo, zakaj je to storil, na kateri strani je krivda ne bo se uvaževalo, da je bil k temu prisiljen po nezaslišani surovosti pisarja. — Konečno je zaspal. Spanje mu je bilo nemirno, kajti od nepravilnega ležanja na trdih tleh bolelo ga je vse. Ležati je moral na strani, ker roki je imel zvezani na hrbtu.

Zjutraj se ni mogel skoro nič ganiti. Berič ga je priganjal naj vstane. Ker se pa ta še ni vzdignil, udaril ga je z bičem parkrat in zraven zaklel.

»Ubij me, izmuči me, ti gosposki rabelj! Saj tudi za tebe pride čas, ko ti bo kmetijski človek dober, da bi ti podaril kos kruha, da ne pogineš od glada.«

Nov udarec je sledil tem besedam. Pri premetavanju si je ranil Havel obraz in ob enem se umazal.

»Gotovo se še kedaj spomniš na me, ti nensmiljeni...«

Zopet je nekaj udarcev padlo na nesrečnega. Nato je razljuteni berič odšel.

Bilo je že poldne, ko se je siromak zopet zavedel. Okoli njega je bilo nekoliko graščinskih hlapcev. Vidavši, da mu je slabo,

niso ga vznemirjali, to pa ne iz usmiljenja do njega, temveč da bi njegova slabost jim ne izkazala radosti nad njegovim trpinčenjem. Pomagali so mu na noge in ga peljali na grajski dvor. Tam je stal pripravljen visok lesen osel, čegar hrbet je bil ostro obrezan. Na to mučilnico so ga posadili.

Čisti zrak na prostem je reveža nekoliko vzdramil. Še bolj pa hripavi glas gospoda pisarja, kateri se je oglašil iz za pročelja gradu:

»Štiri ure na oslu in pa petdeset palic na vrh!« glasila se je njegova sodba.

Revež se je stresel. Gotovo da ne prenese te štiri ure. Ali če jih še prestane, petdeset palic ga potem gotovo ubije. Potolčejo ga do smrti. Komaj se je nekoliko časa držal na ostrem hrbtu osla. Solnce je sedaj grelo z najhujšimi žarki, da je bilo stanje vsled vročine že neznosno. Siromaka je jela boleti glava, žeja ga je mučila in bolelost mu celo telo premagovala. Gospod pisar pa, kateri je takrat neomejno vladal, kajti pravi oskrbnik je bil iz neznanega vzroka pozvan v mesto h gospodu grofu, ta pisar je pohajkoval okoli nesrečnega ter se posmehoval njegovim mukam.

Zunaj pred gradom se je zbralo nekaj ljudij. Prišli so na dvorišče. Na čelu jim je bil gospod župnik.

»Prišli smo vas, gospod pisar, prosit za

tega nesrečnika. Odpustite mu zavoljo usmiljenja božjega!«

»Kaj, tudi vi se družite s temi uporniki?« zakričal je pisar.

Stari župnik se je nasmehnil. »To niso uporniki! Prišli so le prosit. Kdor pa prosit, ta ni upornež. Odpustite mu!«

»Zato menda, ker me je hotel zadaviti!«

»Sami ste ga razburili. Z ljudmi morate ravnati po človeško. Saj so vendar ljudje!«

Pisar se je razljutil. »Naznanim to višjim, da vi ljudstvo ščuvate proti nam!«

»Naznanite, moja vest mi pravi, da ravnate pošteno!«

V tem trenutku je padel Havel z osla. Zavest ga je zapustila. Ljudje so se z glasnim krikom vrgli k njemu. Katrica ga je objemala gorko plakajoč. Nekateri prineso vode in reveža umivajo. Ko odpre oči in zagleda poleg sebe Katrico, se bridko nasmehne.

»Še smeji se! Kaj vruga mu je! Na klop ž njim, da dobi batine!«

»Odpustite mu to, gospod! Bog vam tega ne bo pozabil!« prosil župnik.

»Rekel sem in vi mirujte«, zakričal je pisar iznova.

Beriči so prinesli dolgo klop.

»Milost!« kričali so kmetje.

»Sramota vam, gospod, da tako mučite

nemogoče, uspešno prodirati za njimi, med deževno dobo bode pa sibirski železnica pripeljala Rusom dovolj vojaštva. To Japonci vedo, zato sedaj tako hite s prodiranjem, da bi čim prej prišlo do kake odločilne bitke. Premikanje čet bo morda radi dežja ustavljeno za šest tednov. Japonci se umikajo iz že zasedenih gorskih prelazov nazaj. Ruski general Keller jim sledi. Japonci se boje, da bi jim pomnožene ruske čete ne odrezale zveze s Korejo. Druga poročila pa zopet pravijo, da se Japonci ne ozirajo veliko na deževje in da prodirajo proti Ljaojanu. Kuropatkin je pripravljen pričeti ondi bitko. Tako poroča v Novi York Emerson, ki pravi, da ima Kuropatkin 150.000 mož pešcev, 15.000 mož konjenikov in 350 topov.

Združeni Okujevi in Kurokijevi armadi, ki korakata okoli ruskih čet v Kaičovu, da jim pretrgate vezi z mandžursko armado ter zasesti sotesko Dalin, sta pustili ob progih majhne oddelke. Japonska glavna moč prodira proti soteski Dalin. Energičen napad ruskih prednjih čet in vspešna operacija generala Miščenka so pognale Japonce nazaj. V južni Mandžuriji ovira deževanje dovažanje živil. Japoncem, ki se s svojimi obležnimi topovi ne morejo nikamor ganiti, grozi radi tega zelo kritičen položaj.

General Kuropatkin brzojavlja carju Nikolaju: 28. junija je pričelo okoli Dasičaa in na cesti iz Dasičae proti Čiujanu močno deževati. Japonci prodirajo, četudi počasi, v raznih smereh proti našim vzhodnim in južnim prednjim četam. Na jugu smo opazili gibanje japonskih čet, ki korakajo od juga proti vzhodu, da se zvežejo s Kurokijevo armado. Na pozvedovanju proti soteski Dalin so opazile naše čete, da so se Japonci malo umaknili. Njihove prednje straže, ki so bile močne več stotnij, so se po kratkem boju umaknile. Iz Fenvančena poročajo, da so opazili, da japonske čete energično prodirajo proti Ufankuanu in soteski Liakolin.

Dogodki na morju.

Aleksejev je poslal carju poročilo portarturskega poveljnika o dogodkih na morju dne 28. junija: Napad japonski je bil odbit. Ruske torpedovke so zjutraj priplule iz luke ter se ustavile pri redi. Skoro nato so odplule proti jugu po poti, na kateri so bile japonske mine odstranjene. Ko so Rusi pri-

ubogega človeka!

Stari gospod župnik se ni mogel več vzdrževati.

»Proč od tod!« kričal je pisar.

»Odženite ga z vsemi drugimi vred!«

Berič in hlapci pripravili so se kmalu k delu. Med tem pa zaropota pred gradom kočija in se pripelje na dvorišče. V nji je sedel gospod v zlati generalski uniformi, poleg njega pa krasna mlada gospa v prekrasni obleki.

Na dvoru se je vse začudilo ob pogledu na ta prizor. Gospod pisar pa ni bil preveč presenečen. Priskočil je naglo h kočiji, na kateri je bil naslikan knežji znak in se globoko priklonil.

Od druge strani pa je planila h kočiji Katrica in ulovivši roko gospe, jela je s srce pretresujočim glasom prositi za milost svojemu očetu.

Gospa se je nagnila k nji in jo pogladila z roko po laseh.

»Kaj se je zgodilo?« jo je ogovorila.

Govorila je češki, samo da nekoliko s tujim naglasom, kar je bilo slišati tako mило in prijetno.

»Hočejo mi ubiti očeta!«

General je že skočil iz kočije in nato pomagal soprogi. Berič je med tem odganjal Katrico.

»Takovega upornika imamo tukaj! Hotel me je zadaviti!« govoril je naglo pisar. »Blagovolite, milost, s tem nikakor veliko vznemirjati se!«

»Imate li srce v telesu, gospod general, pomagajte temu nesrečnemu možu! Ni storil

pluli 20 milj na jug, so opazili sovražno brodovje, obstoječe iz 21 ladij in 30 torpedovk. Vsled sovražnikove premoči se je rusko brodovje umaknilo in se zopet zasedrilo ob redi. Japonci tega niso poizkušali preprečiti, pa tudi približali se niso. Nočni napad japonskih torpedovk so Rusi uspešno odbili. Ob obrežju so Rusi našli 12 torped, katere so Japonci izstrelili v veliki oddaljenosti. Najmanj dve japonski torpedovki sta se potopili. Drugo jutro so se ruske ladje vrnile v luko. Poročilo admirala Togo, da je Rusom potopil bojno ladjo oblike »Sebastopol«, ni resnično.

Šest ruskih torpedovk, ki so plule v luko Genzan, so oddale 200 strelcev, potopile neki parnik in vse ladje v luki. Nato so torpedovke plule zopet iz luke in se pred luko pridružile ondi čakajočim ruskim ladjam, nakar je rusko brodovje odplulo. Na poslopjih obstreljevanje ni napravilo veliko škode. Japonsko brodovje, ki je pozneje prišlo iskat rusko brodovje ter je zasledovalo, ni našlo Rusov nikjer več. »Berl. Tagbl.« poroča iz Šanghaja: Rusi so porabili popraviljanje japonskih bojnih ladij za izlet proti Okišimi in so potopili 2 do 3 prevozne parnike ter streljali na utrdbe. Pred Port Arturjem Japonci baje nimajo nobenih velikih ladij več na razpolago. S prevoznim parnikom »Sodomaru« so se potopili brzkone veliki obležni topovi. Ker japonskih prevoznih parnikov ne spremljajo križarice, prevladuje mnenje, da je mnogo japonskih ladij v ladjedelnicah.

General Nogi potopljen.

Iz Vladivostoka se dodatno poroča, da general, ki je bil z ladjo »Sodomaru« potopljen, ni bil Ojama, ampak Nogi, poveljnik četrtega armadnega zbora japonskega. Na tej ladji so bili tudi težki topovi, namenjeni za obleganje Port Arturja.

Ruski listi poročajo iz Liaojana: Iz Port Arturja dohajajo jako vesela poročila, ki kažejo junaštvo našega brodovja. Portartursko brodovje se je spustilo na odprtem morju s sovražnikom v boj. O obleganju naše trdnjave se ne more govoriti, ker obleganja v resnici ni. Čete portarturske armade so oddaljene še od utrdbe 14 vrst. Neka japonska torpedovka je potopila parnik, na katerem je bil poslanik s to vestjo. Ta pa se je rešil na drug parnik, ki ga je privedel v Hajčov.

nič drugega, nego hotel kot kristjan pokopati svojega umrlega očeta in ni mogel prenesti imena pasji rod. Vsaj je vendar on tudi človek! Vrh tega bil je cesarski vojak in tokrat v vojski v Hocenici pri Kolinu, obvaroval je smrti svojega polkovnika, zavzel se je župnik za nesrečnega kmeta.

»Kaj praviš?« vzkliknil je general. Glas njegov bil je navdušen. »Ta le siromak je obvaroval v Hocenici cesarskega polkovnika?«

»Da, gospod general!« pojasnuje župnik dalje. »In za to je bil povišan v desetnika in izpuščen domu.«

Naglih korakov pristopil je general k nesrečnemu. Ko ta zagleda gospoda, spoznal ga je kmalu. V očeh mu je zablišnila radost in iz ust mu je ušel vsklik: »Da, to je on! Vsemogočni Bog! Hvala tebi za pomoč!«

»Razvežite mu roke!«

»Milost, to je upornik! Hotel me je zadaviti!«

»Zapovem, razvežite mu roke!« kričnil je general, a nihče ni priskočil.

»Bog vam poplačaj to, gospod general, rekel je župnik in sklenil roke.

»Milost, ta je podanik naše grajščine«, ugovarjal je pisar že zopet naduto.

»Ali te grajščine sem od danes jaz gospodar, razumiš ti pisarče? Tvoja milostljiva gospoda morala je to prodati. Ogoljufali in okradli ste jo vsi. Jaz sem jo sedaj kupil. Vas izženem sedaj vse! Oskrbnika sem že odpravil pri podpisovanju pogodbe pri gospodu grofu. Lucifer mu je gledal iz oči, ali iz tebe gleda pa sam satan! V jedni uri glej, da te ne bode več v gradu! Zahvali Bogu, da jaz

Vest, da je Port Artur od morske strani prost, se potrjuje. Tudi dovažajo še vedno živila v trdnjavo. Ko je poslanec odpotoval, pomorska bitka se ni bila končana.

Politični ogled.

Pruski Poljaki. Poljaki v Prusiji bijejo že desetletja hud boj za svoj obstanek. Pruska vlada jih hoče s silo ponemčiti. V zbornici so poljski poslanci s pomočjo katoliškega centra zopet odločno pobijali nov zakon, ki ga je pruska vlada predložila deželnemu zboru. Namen zakona je, da pruska vlada na vsak način omeji in, če mogoče, zatre poljski živelj. Protivna večina je ves čas med razpravo delala šum in neslane opazke nasproti govornikom, ki so dokazovali krivice novega krutega zakona. Ker je bila večina gotovz zmage, zato je s krikom skušala potolažiti svojo slabo vest. Čutila je dobro, da kuje proti Poljakom novo krivico, ki je v nasprotju s prusko ustavo. Najkrutejši je § 13., ki določa, da brez dovoljenja od vlade oče ne sme svojega posestva razdeliti med otroke, ne postaviti nove hiše in tudi razrušene ne popraviti. Ta določba meri naravnost proti Poljakom in je v jasnem nasprotju z ustavo, kakor so dokazovali poljski poslanca Dziembowski in Czarinski ter člana katoliškega centra dr. Bachem in Roeren. Toda vsi ugovori so bili bob ob steno, ker pruska vlada hoče s silo nemški živelj razširiti do ruske meje — čez poljske glave in grobove. Zakon je obveljal z 207 glasovi proti 105. Toda upajmo, da Poljaki preneso tudi ta udarec.

Dopisi.

Šmartno na Pohorju. (Grožen samomor. — Nova cesta. — Občinska deska.) Malokdaj se bere kaj iz našega Pohorja, pa še takrat nimamo kaj veselega poročati. V torek popoldne pred praznikom sv. Petra in Pavla gre, kakor po navadi, mežnar zvonit večernice v zvonik. Tu zapazi skozi lino, da leži za mrtvašnico, ki je kakih 40 korakov vzhodno od zvonika, raztegnjen človek, kakor bi spal. Hitro gre tja in vidi pred seboj — samomorilca. Bil je namreč mrliški ogleda in grobokop Jakob Pliberšek, po domače Grosov Jakec. Prizor

nimam tako trdo srce, nego vi tukajšni beriči! Ta le človek mi je v Hocenicah rešil življenje, in to meni knezu Ilskemu. Tako, sedaj veš — izgini! In vi beriči ste bili njemu desna roka! Takoj za njim!«

Beriči so šli za pisarjem z dolgim nosom. Nobenemu tu ni bilo za smeh. Zapustiti gosposko službo, kjer niso nič delali, dobro živeli, po gosposko se imeli, pa — revno ljudstvo odirali.

Knez Ilsky bil je svojim podanikom dober gospod. Havla je imenoval za svojega oskrbnika. Tlako je znižal za polovico in novim uradnikom, ki jih je nastavil, zapovedal, naj z ljudstvom ravnajo pošteno in pravično.

Kmetje so dobrega kneza kar oboževali. Kako tudi ne? Pokazal je, da ima srce za ljudi in ne sodi jih kot — pse!

Nekega dne našel je Havel ob robu polja človeka, onemoglega od gladi. Kašljal je in bolešno zdihoval: »Imam nogo zlomljeno in slabo ozdravljeno. Od tukaj so me bili odgnali; dobil sem službo hiapca na bližnjem gradu. Tam so mi kmetje zlomili nogo — sedaj gladujem! Vlačim se okoli, ker šepavca ne vzame nihče v službo. Vsled tega me tudi povsod izženejo.«

Havel je spoznal bivšega beriča, svojega mučitelja; tudi ta ga je spoznal: »Havel, tvoje prerokovanje se je nad menoj izpolnilo!«

Držal je v roki kos od Havla mu podarjenega kruha ter kreval dalje med ljudstvom po okraju. Živel je sedaj od usmiljenja onih, katere je prej tako neusmiljeno odiral.